

Świadczenie kredytodawcy w umowie kredytu

Umowa kredytu na trwałe zakorzeniła się już w systemie prawa polskiego. Współcześnie stanowi jedną z podstawowych czynności bankowych, którą powszechnie zawiera się w obrocie obustronnie profesjonalnym oraz konsumenckim. Mimo że umowa kredytu podlega regulacji ustawowej od 30 lat, jej konstrukcja wciąż nie jest wolna od poważnych kontrowersji prawnych. Dotyczą one nawet kwestii fundamentalnej, na czym polega świadczenie kredytodawcy spełniane na podstawie takiej umowy.

TOMASZ CZECH

Na aktualną regulację umowy kredytu w prawie polskim bez wątpienia istotny wpływ miał jej – niezbyt chlubny – rodowód¹. Kształtowała się ona w systemie gospodarki nakazowo-rozdzielczej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w której banki miały charakter państwowy. Pełniły nie tylko typowe funkcje bankowe (np. gromadzenie depozytów, kredytowanie), lecz także funkcje administracyjne w zakresie m.in. realizacji planów gospodarczych oraz kontroli finansowej jednostek gospodarki uspołecznionej.

W okresie PRL udzielano kredytów na zasadach ustalonych w przepisach wydawanych na poziomie podustawowym². W przepisach tych często występowały cechy charakterystyczne dla metody publicznoprawnej. Ponadto w praktyce istotną rolę pełniły regulaminy oraz instrukcje bankowe, w których niekiedy dochodziło do przemieszczania sfery zewnętrznej (relacji między bankiem a klientami) oraz sfery wewnętrznej (relacji służbowych wewnątrz banku). Formułowano je na ogół z wykorzystaniem specyficznego żargonu urzędowo-finansowego (np. wniosek kredytowy, decyzja kredytowa).

W konsekwencji przepisy normujące umowę kredytu powstawały w Polsce w oderwaniu od tradycji prawa cywilnego. Kredyt bankowy zaczął uchodzić za instytucję finansową, która cechuje się istotnymi odmiennosćiami w porównaniu z pożyczką w obrocie powszechnym³, a wobec tego

¹ Por. W. Pyzioł, *Umowa o kredyt bankowy*, Kraków 1986, s. 7 i n.

² Zob. np. rozporządzenie Rady Ministrów z 26.11.1982 r. w sprawie ogólnych zasad udzielania kredytów przez banki (Dz.U. nr 45, poz. 293).

³ Por. np. L. Kurowski, *Wstęp do nauki prawa finansowego*, Warszawa 1976, s. 262-263.